

Posudek oponenta bakalářské práce Lucie Viktorinové: Pět nestátních neziskových organizací v ČR zaměřených na pomoc ženám, obětem domácího násilí

Obsah: Hlavní těžiště této práce je ve výzkumu, v jeho zpracování a v analýzách výpovědí. Autorka si pro své téma vybrala 5 organizací, které vyhovovaly stanoveným kritériím: organizace měly být občanským sdružením, necírkevním, ideově zaměřeným na podporu postavení žen ve společnosti a pracovně zaměřeným na pomoc ženám vystaveným podmínkám domácího násilí, tj. akutní pomoc formou právního poradenství, poskytnutí azylu, sociální pomoc, a dlouhodobá pomoc např. prevence, pomoc při uplatňování na trhu práce. Do výzkumu se tedy dostaly tyto organizace: Rosa, Acorus, Magdalenium, Persefona, proFem a Bílý kruh bezpečí. Autorka definuje své téma jako genderové a zároveň uvádí, že vědomě nechce studovat domácí násilí, to je zde podružné, důležité jen pro vyhledání pro výzkum vhodných pro-žensky zaměřených organizací. Cílem zkoumání jsou organizace a jejich pracovníci, nikoliv samo domácí násilí, to zde hraje roli jakéhosi citlivého bodu, na němž autorka testuje postoje svých respondentek, kterými jsou zaměstnankyně oněch vybraných občanských sdružení. Z pěti organizací byla kontaktována vždy jedna respondentka ze tří pražských a dvou brněnských organizací, šestá organizace pro zaneprázdnění zaměstnankyně na rozhovor nepřistoupila, proto je ve výzkumu zpracovaná neúplně. Výzkum proběhl formou polostrukturovaných rozhovorů, okruhy zkoumaných témat jsou popis organizace, jejich nabídka klientům, přizpůsobování nabídky služeb poptávce, profesionalizace týmu, financování, společenské předpoklady vzniku takto zaměřených aktivit, vývoj členské základny a současné fungování organizací a nakonec typologie respondentek: středem zájmu byl postoj k problematice, který se odvíjí jejich feministického založení.

Hodnocení: Práce je sice obsáhlá, ale sdělení poměrně chudé. Podstatná část textu (50 stran) je věnována představení organizací, a to výpisem z různých webových stránek, stanov či výročních zpráv oněch pěti organizací, což je kombinováno a tematicky doplněno responsemi jednotlivých respondentek. Tato rozsáhlá kapitola je prostým popisem historického vývoje, který se odehrával v souvislostech vzniku a budování neziskového sektoru v České republice od devadesátých let, se všemi těžkostmi legislativními a finančními.

Genderový pohled na věc přichází ke slovu až v kapitole Kvalitativní analýza. Zde se ale čtenáři dostaví otázka, souvisí-li nějak činnost občanského sdružení zaměřeného na pomoc ženám – obětem domácího násilí, a feministické založení jeho pracovníků. V tomto místě pravděpodobně pocítila také autorka bakalářské práce, že se nachází ve slepé uličce, z níž hledala cestu ven. Kdyby začala hledat hlubší souvislosti, musela by se potýkat s nutností posoudit, zda činnost takto zaměřených občanských sdružení přes dobrý úmysl pomoci postiženým ženám přece jen neškodí druhým, či nepřispívá k nenabourávání

rodinných vztahů. Pravděpodobně se vzdala tohoto nelehkého posouzení, a zvolila jednodušší variantu – pouze zhodnocení míry jejich feministického postoje. Výsledkem této kapitoly jsou převyprávěné názory na feminismus, ale pokus o stanovení nějaké typologie feminismu je nezřetelný, kategorie a pojmy splývají, důkazy jsou značně tautologické, nebo negující, což dokresluje výpověď jedné respondentky že „feminismus - neví co to je“ (str. 82). Respondentky konstatují, že se cítí být feministkami (i když v různé míře), ale jejich feminismus zůstává pouze jako subjektivní pocit splývající s vědomím skutečnosti být ženou. Feminismus se zde jeví nikoliv jako pokrokové myšlení, ale jeví se naopak jako krok zpět ve vývoji společnosti: jako odklon od společenského uspořádání na základě svobody, a naopak jako příklon k uspořádání společnosti na základě soudržnosti vymezením se proti společnému nepříteli. Takovýto výsledek bez pokusu o definici feminismu a téměř bez zaujmutí nějakého autorčina stanovisko je badatelsky problematický.

Aby se definovalo, o co vlastně v této genderové sféře problematiky jde, aby teorie hodna badatelského úsilí nahradila vágnost vyprávění, bylo by potřeba výsledky porovnat s protikladnými postoji nefeministicky založené společnosti. V případě této práce by stačilo pokusit se komentovat některá místa ve výpovědích, například větu na str. 46 proč „...zájem médií není vždy úplně příjemný“, nebo proč na str. 51 respondentka říká, že „veřejnost činnost organizace vnímá jako rozbírávání rodin“ nebo na str. 57 proč si respondentka povzdechla nad nezájmem médií o toto téma, nebo na str. 67 co je myšleno „bariérami za strany médií“, nebo str. 64 proč byly vyloučeny feministické organizace z peněžních fondů MPSV ad. Tyto otázky nejsou autorkou ani povšimnuty a vyznívají do prázdna.

V práci chybí úvaha, která by nějak zrelativizovala genderovou podmíněnost domácího násilí a umožnila nahlédnout na problematiku nejen z feministického hlediska, ale i z hlediska antropologického, neboť nadvláda, posléze domácí násilí je okrajová deformace lidských vztahů ve společnosti, která je vybudována právě na zvýraznění protikladu ženského a mužského prvku, i když ve způsobu projevoování této protikladnosti se různé kultury liší.

Tento odstup či nadhled celá bakalářská práce postrádá, neboť autorka podcenila studium primární literatury. V seznamu jsou sice uvedeny dvě knihy z oblasti teorie genderu nebo sociologie, a to Renzetti a Znebežánek, ale nezdá se, že s nimi bylo pracováno.

Při čtení práce je zarážející, jak mnoho se autorka opírá o tři jiné dříve obhájené bakalářské práce s blízkou tematikou. Dokonce do té míry, že od nich kompletně převzala okruhy otázek do interview.

Celkový dojem z bakalářské práce je, že není přesvědčivě jasné, co autorka vlastně chtěla svou bakalářskou prací sdělit. Bakalářskou práci proto hodnotím známkou 3.

